

Virtuális világ

A koronavírus-járvány alaposan átrendezte mindennapi életünket. A Polaris Csillagvizsgáló – sok más bemutató intézményhez hasonlóan – működését elképzelhetetlennek tartottuk látogatók nélkül, szakkörök nélkül, és ez a lehetetlen világ vált egy csapásra valósággá március közepén. Keddi sorozatunknak vége szakadt, szakköröseink otthon maradtak, megszűnt a tükörcsiszolás, és a Polaris törzsgárdája is virtuálisan tartotta a kapcsolatot.

Három hónappal később indult újra életünk, de a régi szép idők még nem tértek vissza. Bemutatókat csak a teraszon tartunk, ahol fenntartható a biztonságos távolság, a látogatás csak korlátozott létszámban,

regisztrációval lehetséges, vendégeinket pedig arcmaszok viselésére kérjük. Ez minden, csak nem normális működés, de még ennek is örülünk, hiszen legalább valami visszatért a „szép régi világból”. A járvány nem múlt el, csak alább hagyott, jelen sorok írásának idején a szomszédos Romániában ismét szaporodnak a megbetegedések.

Március közepétől mi is átköltöztünk a virtuális világba – nem mintha a világ nem lett volna már amúgy is elég virtuális –, mást nem is tehattünk. Megbeszéléseinket a Zoom segítségével tartottuk, az előadásokat – már amelyiket lehetett – igyekeztünk megtartani virtuálisan, Youtube-csatornákon. Ezért aztán még júniusban is folytatódott a

A töredezett aljzatú Posidonius-kráter a Mare Serenitatis peremén. Az ívelt rianás a Rima G. Bond, mellette a markáns, éles peremű kráter a G. Bond-kráter. Kereszty Zsolt felvétele.

Kulin György Csillagászati Szabadegyetem, immár virtuálisan, újabb és újabb témákkal kibővülve. Szerencsére sok előadónk partner volt ebben!

Virtuális észlelőhétvégék

Március újholdas hétvégéje egyben Messier-hétvége is lett volna, azonban a Hortobágyra és a Csillagtanyára tervezett akciókat le kellett fűjni. Innen is jött az ötlet: ha nincs lehetőség közös észlelésre, tartunk virtuális észlelőhétvégét, ki-ki küldje el észleléseit, gondolatait az MCSE honlapja számára. (Ez igazából nem újdonság, hiszen immár hagyomány, hogy a karácsonyi időszakban vagy az év végén született megfigyeléseket csokorba szedve mutatjuk be honlapunkon.)

A Vénusz felhőzete Szulovszky András felvételén. 355/1650 Newton, ASI 190MM kamera, UV szűrő

A március 27–30-i észlelőhétvége „sztárjai” egyértelműen a Starlink-műholdak voltak. Még a Hold előtti átvonulásukat is sikerült megfigyelni – igen vegyes érzelmekkel. Vingler Béla látványos fotóját a Meteorban is közöltük: a Starlinkek az Orion csillagkép felől érkeznek. Általában véve az észleléseket az Aral-tó medréből származó sivatagi por is zavarta – mi másnak nevezhetnénk a kiszáradt tómedret, ha nem sivatagnak?

Mi foglalkoztatta az észlelőket? A kora esti égen megjelenő holdsarló és együttállása

a Vénusszal, a Hyadokkal. Az egyre soványabb Vénusz-sarló, és bolygó felhőzetének megfigyelése. Vénusz-ügyben elsősorban Kereszty Zsolt és Szulovszky András jeleskedik. Az ATLAS-üstökös, amely nem hogy félhold fényességűvé nem vált, de még a borulató jövendölésektől is kezdett elmaradni. Volt, aki erkélyről észlelt (Gyarmathy István), és volt, aki egy toronyház tetejéről (Szabó Szabolcs Zsolt).

2020.03.29. 20:34 – Starlink áthúzás a Hold előtt. Akkor szél volt, hogy nem nagyon tudtam fotózni (10–15 képenként lett egy „hasznáható”), épp be akartam pakolni, amikor megláttam, hogy jön a Starlink konvoj. Egy át is húzott a Hold előtt, amit sikerült elkapni. A szél miatt nagyon életlen a kép. SW 90/900, EQ2, Nikon D3200, ISO 200, 5 s (Molnár Attila felvétele Budapestről készült)

Az estéről estére magasabbra hágó Hold látnivalói sokak figyelmét magára vonta. Baján Hold-rovatvezetőnk, Görgei Zoltán észlel vizuálisan, Kereszty Zsolt, Szulovszky András, Vingler Béla és mások érdekes Hold-tájakat örökítenek meg.

A március 29-i ϵ Tauri-fedést többen is észlelték.

„Ma este csillagfedés lesz, a Hold elfedi az ϵ Taurit. Flamsteed az Oculus Boreus (Északi Szem) nevet adta a csillagnak, arab neve Ain, ami szemet jelent. Mármint a Bika másik szeme, hiszen az egyik, a fényesebbik, az Aldebaran. Kipróbálok, lehet-e látni szabad szemmel a Hold mellett az

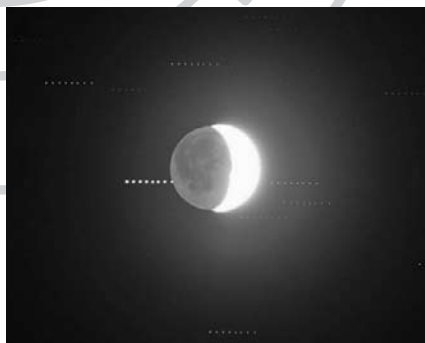

Ismerd meg a Holdat! A Polaris nagyrefraktorával mutatott képet Görgei Zoltán kommentálta Bajáról. Május 30-án az éppen első negyedben levő Hold terminátorvidéke volt a célpont, egyebek mellett a 300 éve született Hell Miksára is emlékezve. Az éles peremű Hell-kráter balra, legfelül látható. A kupolában Máté Attila irányította a távcsövet és a közvetítést

ϵ Taurit. Én bizony nem látom, de még 6x30-as binoklival se túl feltűnő. Nézelődés közben az Aldebaran és a Hold között átvonuló Starlinkre leszek figyelmes. Az egyes tagok pályája érzékelhetően észak felé tolódik. Talán 2–2,5 magnitúdósak a Hold szomszédságában, sokkal feltűnőbbek az ϵ Tau-nál, egyben bosszantóbbak is. Egyikük átvonul a hamuszürke fény előtt. [...] A hamuszürke fényben nemigen fedezek fel részleteket, de a holdsarlót a látómezőn kívül tartva így is varázslatos látvány a derengő holdkorong. A sárgás ϵ Tau egyre közeledik a peremhez, és szempillantás alatt eltűnik 19:41 UT-kor. Persze ez nem volt okkultáció-észlelés, csak nézelődés, hiszen pontos időmérés nélkül egy csillagfedés mit sem ér, de a jelenség látványos, érdekes volt.” – írta Mizser Attila a budaörsi Alsószállásról.

Mások pontosabb méréseket is végeztek, és fotózták is a jelenséget. Nyári Szabolcs pesti lakásának párkányára helyezte ki 90/1250-es Makszutow-Cassegrain-távcsövét, és megmérte a csillag eltűnésének időpontját, ami nála, a VII. kerületben 19:41:25,5 UTC-kor

következett be. Gyenizse Péter Pécsről észlelte a fedést, nála 19:43:40 UT-kor tűnt el a csillag a holdperem mögött. „Egy óra múlva a kilépést nem sikerült ilyen jól elkapnom, mert nem tudtam, hol fog kibukkanni a csillag. 22:43:37 UT-kor vettem észre a fényes oldal mellett a jóval kevésbé feltűnő csillagot, ami akkor már hajszálnyi réssel eltávolodott a holdperemtől. Tehát pár másodperccel korábban volt a valódi kilépés.”

Gyenizse Péter felvételesorozata az ϵ Tau fedéséről. 4,5/300-as Zeiss Tessar teleobjektív, 750D, 1,6 másodperces expozíciók kb. 5 percenként

Távcsővel az álmainkért – Majzik Lionel virtuális előadása asztrofotós tevékenységéről az idei Kulin György Csillagászati Szabadegyetem-sorozatunkon. A keddi előadások egy részét sikerült virtuálisan megtartani. Egyebek mellett szó volt a harmincéves Hubble-űrtávcső eredményeiről, Farkas Bertalan 40 évvel ezelőtti űrutazásáról, a szombathelyi 80 cm-es távcsőről stb. Az előadások Youtube-csatornánkon tekinthetők meg

Egy hónappal később, április 30. és május 4. között megismételtük a virtuális észlelőhétvégét. Ezúttal kevésbé volt kegyes hozzánk az időjárás, a holdfázis is előrehaladottabb volt, de most számos érdekes célpontot kínált égi szomszédunk az amatőrök számára. Csillagfedések, heliális kelések és nyugvások, a Betelgeuze visszafényesedésének további észlelése és még egy sor téma foglalkoztatta észleelőinket. A május 2-i Csillagászat napját egy virtuális Hold-túrával ünnepeltük: a Polaris nagyrefraktorával látható képet Görgei Zoltán kommentálta Bajáról bejelentkezve, ismertette az egyes alakzatokkal kapcsolatos érdekességeket. Az akciót május 30-án megismételtük.

Irány a virtuális tér!

Egyesületünk honlapja idén ünnepelte indulásának 25. évét, így elmondhatjuk, hogy otthonosan mozgunk a virtuális térben. Amint már említettük, átmeneti megtorpanás után virtuálisan folytatódott a Polaris keddi előadás-sorozata, előadóink közül sokan vállalták, hogy otthon elkészítik előadásuk Powerpoint-prezentációját,

az előadás szövegét pedig hangfájlban rögzítik. A végeredmény meglepően jó lett, azonban egy dolgot mindenki hiányolt: a közönség jelenlétét. A karantén-időszakban született virtuális előadásaink – több mint ezer, korábban rögzített előadásunkkal együtt – elérhetők az MCSE „Csillagászat” Youtube-csatornáján.

Szeretnénk, ha a nyári időszakban is időről időre friss anyagokkal tudnánk jelentkezni csatornánkon. Ehhez amatőr csillagász barátaink segítségét is kérjük, ugyanis szeretnénk lehetőséget nyújtani a Csillagászat-csatornán való bemutatkozásra. Mutassák be távcsövüket, házi csillagdájukat (ha van ilyen) ismertessék észlelési tevékenységüket – ezek olyan témák, amelyek más amatőr csillagászokat is érdekelnek. Budapestiek és környékbeliek figyelmébe ajánljuk, hogy ha megoldható, hozzák be távcsövüket a Polarisba, ahol el tudjuk készíteni a videofelvételt (természetesen a különleges műszermegoldások, távcsőritkaságok előnyt élveznek!). Ezzel is jobban megismerjük és megismertetjük tagtársainkat!

Mzs